

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput Quartum. De communi refectioe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

men conjici potest, quod quando ab *Eugenio 17.* hæc Regula fuit mitigata, inter alia, quæ summus Ecclesiæ Pastor tunc temperavit, illud potissimum fuit, ut Fratres extra suas cellulas per monasterij claustra deambulare liberè possent. Ex quo non obscurè infertur, jam tunc antiquam illam Eremitarum vivendi normam ad communem cœnobiticam, sive claustralem vitam redactam fuisse.

Circa secundam verò hujus capitis partem, nempe, quod Prior de aliorum Fratrum assensu unicuique suam cellulam designet, maximè, expendendum est, quanta cura & studio Majores nostri ea, quæ spirituales Fratrum & Religionis profectum concernebant, soliti sint examinare, ut in una cellula assignanda, non solum prioris, sed & aliorum Fratrum assensus expectaretur. Quod non sine admirabili & divino illorum Seniorum consilio factum esse existimemus. Sciebant enim ipsi, quantum ex sinistra vicinitate aut contortio detrimenti unicuique, etiam optimo Athletæ, provenire poterat. Et ideo inspecta unicuiqueque complexione, ac spiritali profectu, aliisque pensatis circumstantiis, (quod maturius sit multorum, quam unius consilio,) cuique cellula propria arbitrio tam Prioris quam Fratrum designabatur. Et insuper hoc ea causa fuisse sancimus credamus, ut inspectis ætatibus & necessitatibus, junioribus & inferioribus commodior cellula concederetur. Obiter tamen sciendum est, quod cum jam hic separatim vivendi modus cellarum, etiam cesset hoc Regulæ decretum, saltem quantum ad illam partem, quod Prior in concedendis cellulis teneatur aliorum consensum requirere.

Cur in Ultimo tandem circa hoc cap. illud occurrit addendum, in Regula nostra tam in hoc cap. quam in alijs, dum habitationis Fratrum mentio fit, eam *cellularum* potius, quam *cellarum* nomine appellari: ut insinuetur, habitacula arcta & stricta, parum exulta & expolita, & ex consequenti paupertatis ac simplicissima fuisse, & demum talis

conditionis, ut non *cella* nomen, sed *cellule* tantum sibi possent vindicare. Hujus enim aliusvis Regulæ professoribus non congruere sumptuosa, aut magnifica domorum, aut cellularum constructio, nostro quæ paupertatis, humilitatis, ac simpliciter instituto minimè convenire dignoscitur. Nam ædificiorum superfluitatem nobis representat, & reprehendit Bernar. in *Epistola ad Fratres de monte Dei*, quod Paleonydorus noscitur docuit, epistolam illam Divi Bernardi ad *Fratres de monte Dei*, fuisse ad Carmelitas, qui tunc eo in monte debebant, rescriptam; quamvis contrarium verius existimemus: constat enim ex ipso epistolæ contextu, eam ad Carthusienses, quibus tunc familiariter utebatur Bernardus fuisse missam. Ergo nostri Ordinis Fratres, sive alijs quibusvis nulla sit: ejus tamen doctrina Religiosis omnibus quadrat. Jam (inquit ille) *de arte alieno subintravit sumptuosa, & quantum pudor fuit, ambitiosa cellularum edificatio: & abjecta sancta simplicitate, & rusticitate, quasi religiosus quosdam nobis creatas habitationum honestates, dimissam nobis à Patribus nostri jure hereditario formam paupertatis, & sancta simplicitatis speciem, & verum decorem DEI alienantes ad nobis &c.* Et paucis interjectis, ubi admonet, ut unusquisque sibi propriam cellulam ædificet, addit: *Ergo obsecro in peregrinatione hujus sæculi, in militia hac super terram, ædificemus non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deserendum, ut ipse eisdem vocandi & migraturi in patriam. Et mita: Credite Communes Fratres, quia pulchritudines ista, & forenses honestates, cum virile profectum enervant, & masculinum animum effeminant. Idcirco Patres nostri in Ægypto & Thebatide, sancta hujus vite ardentissimi amulatores, in solitudinibus degentes sibi cellulas ædificabant, in quibus recti tantummodo, & circumsepti à turbine & pluvia subsistant. Hæc Bernar. Quibus antiquorum monachorum habitacula, cellulas appellat, & eorum paupertatem demonstrat. Plura alia his addici possent, quæ nos latius in *Tractatu Paupertatis* addidimus.*

CAPUT QUARTUM.

De communi refectioe.

TEXTVS.

De commu. Re-
fect. Aug.
c. 8. R. G.
Bened. c.

39. 40. &
41.

Facchoon
in Regul.
sibi ab An-
gelo tra-
dita num.
11. usque
ad 18.
& Reg. so-
licitat. 3. p.
consist. c. 1.
n. 5.
Regul.
monachor

Ita tamen, quod in communi Refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter aliquam lectionem sacra scriptura audiendo, ubi commode poterit observari, sumatis. Nec liceat alicui Fratrum (nisi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit) deputatum sibi locum mutare, vel cum alio permutare.

GLOSSA IV.

Hæc Regulæ pars, sive articulus uno contextu eum præcedenti legendus est; illi enim annexitur, & jungitur: & ita ejus interpretatio ex antecedenti, ut vidimus, singulos Fratres singulas habere cellulas præceptum etat: hæc tamen distincta cellularum habitatio ita statuitur, ut ad commune Refectorium omnes simul convenire teceantur. Unde verba posita in initio hujus capitis, scilicet, *Ita tamen, quod in communi Refectorio, usque sumatis,* legenda sunt per modum Parenthesis: & suble-

quentia verba, nempe, *Nec liceat alicui Fratrum &c.* continuanda sunt cum ultimis verbis præteriti capitis. Et sic sensus utriusque capitis erit, quod Religiosi, sicut per assensum Prioris eis fuerint cellulae assignatae, singulariter separatim inhabitent cellulas: (ita tamen, quod in communi refectorio omnes jungantur:) nec alicui liceat (sine ejusdem Prioris placito) deputatam sibi mutare vel permutare mansionem. Quo præmissio fundamento, ad majorem hujus Capitis explanationem accedamus.

Ita tamen, quod in communi Refectorio, ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter sumatis. Olim in Regula

c. 2. Mo-
nachor.
c. 35.
Statut.
Carthos.
c. 9. Dil-
lio. in
mensa
concordat
Aug. 4. l.
& Bened.
c. 38.
Basil. in
brevier.
Reg. 180.
& Reg.
facit.
ut sup.
Reg. Mo-
nachor.
c. 37.

Plura S.
PP. affe-
ta hoc
confir-
mantia
produ-
cunt h
loco n
Franci
in suis

Regula Alberti communis mensa Anachoretis nostris omnino erat interdicta, ut patet ex illis verbis: ita tamen, ut in deputatis cellis singuli maneat, & ex his, quae sibi distributa fuerint, singulariter vivant. INNOCENTIVS vero praecipiens in commoda, quae in futurum ex hac tam singulari vita possent oriri, vel forte quia jam Fratres tam arctam vitae eremiticae semitam, tepescente spiritus fervore, perficere non sufficiebant, praedictis verbis commune refectorium indixit. Quibus tria praecipue commendantur.

Triaprae-
ferim
hic Re-
gulae tex-
tus ob-
servanda
proponit

Primum, ne quis aliquid extra Refectorium comeda: sed id tantum fiat in Refectorio communi Monasterij omnibus ad id deputato. Secundum, quod omnes simul tempore comestionis conveniant: id enim exprimitur illo verbo (communiter.) Nam non solum dicit, ut in communi Refectorio cibaria sumantur: sed insuper consulto additur (communiter,) ut denotetur communis omnium & simultanea mensa. Tertium, quod in Refectorio peculiaris cibus extra id, quod communiter omnibus erogatur, a nemine vel sumatur vel postuletur: quod colligitur ex illis verbis: Ea qua vobis erogata fuerint, communiter sumatis. Quae tria communem mensam constituunt: ad quam maxime spectat, ut omnes simul illic assistant, & eisdem & communibus reficiantur cibus. Quae omnia, quia non parum ad communem vitam, & ex consequenti ad perfectam Religionis observantiam conducunt, Patrum testimonij, & ratione ipsa confirmanda & ornanda erunt.

Primum, ne quis Religiosorum aliquid extra Refectorium comedit, praecipitur in quodam decreto Oxoniensis Concilij numero 45. ubi sic decernitur: Quoniam inter alia vitia, in apertis gula viros Religiosos praecipue non mediocriter infestat: decernimus, ut nec Monachi, nec Canonici Regulares, nisi statuta locis (scilicet in Refectorio) & horu comedant aut bibant. Et insuper addit: Si quis vero striverit, impetrata licentia, Refectorium regulariter intret, ut sic necessitati subveniat. Idem docent Cassianus lib. 4. instit. c. 18. summa diligentia servari apud Aegypti Monachos: Antequam (inquit) vel postquam legitimum refectorem percipiant, summa cautione servatur, ne extra mensam quicquam cibi penitus ori suo quisquam indulgere praesumat: ut incenditibus per horros & pomaria cum passim blandique per arbores poma pendentia, non solum se objiciant peccatoribus transeuntium, verum etiam strata per terram concolcanda pedibus se offerant, sacrilegium ducatur, non solum quicquam ex eis degustare, verum etiam manu contingere, absque eo, quod palam conditis in communi se reficientibus exhibetur. Idem quoque Cassianus Cap. 16. ejusdem libri inter monachos illos, extra ordinariam ac furtivam cibi refectorem plagis emendari, & purgari testatur.

Quae SS.
PP. testi-
monij
confir-
mantur.

Unde inter alia, quae monachus ad perfectionem festinant, observare debet, illud potissimum hic sanctus commendat, ut non potus quicquam, non elus voluptate devictus, ante stationem legitimam communemque refectiois horam, extra mensam percipere sibi meritorius indulgeat: sed, nec refectorem transacta, ex his praesumere sibi quantumcumque permittat. Huic observationi Sanctus etiam Benedictus in sua Regula Cap. 43. subscripsit, dum praecipit, ne quisquam praesumat, ante statutam horam vel postea quicquam cibi vel potus percipere. Recte igitur nostra Regula, Patrum sanctionibus adhaerens, statuit, ut

Plura SS.
PP. affecta
hoc confir-
mantia
produ-
cunt hoc
loco nos-
trae Fran-
cisc. in suis

in communi refectorio ea, quae Religiosis erogata fuerint, sumantur. Quod insuper & Constitutionibus Ordinis roboratum, & confirmatum, in prima earum parte, capite quinto reperies.

comment.
pag. 451.
& seqq. &
Emma-
nel dis-
curs. 85.

Secundum vero, quod omnes tempore comestionis conveniant, ita, ut nullus a communi mensa, & refectioe deficiat: & insuper, quod peculiaris portio, sive ferculum praeter id, quod omnibus erogatur, nemini sit conferenda, ratio vitae communis id maxime postulare videtur. Nam vitae communis aequalitas potissimum in communi mensa relucet, quae minime servari poterit, si plures diversis locis stentantur mensae, ac proinde non simul eodemque loco religiosi reficiantur. Quare magna est in monasterijs abusus, gravisque & non contemnenda transgressio, si plures parvales mensae parentur, aut alij, quam communibus, in eadem cibus quis reficiatur. Per haec enim destruitur & corrumpitur, aut certe magna ex parte debilitatur praecipuum Religionis fundamentum, in communi vita consistens. Et ideo hanc communem, & aequalem vitam, omnes Religionum fundatores passim clamant, dicentes: Sint vobis omnia communia. Communia autem esse non possunt, quae divisa, & propria facta sunt, ac non aequae omnibus impertuntur. Ex quo & innumera mala, plus quam dici queat, in Religionibus retul-
tant.

Vid. an-
notat. in
hunc reg-
textum
nost. An-
tonij loco
supra cit.
num. 306
& seqq. &
Joan. a
JESU
MARIA
Cap. 12.
discipl.
monastica

In primis enim, ex eo, quod non omnes simul conveniant, magna praebet Religiosis occasio, ut aliis a communitate urantur ferculis, & ea avide procurantes, proprietarij tandem evadant. Similiter monasteriorum ministri his partialibus ac distinctis mensis valde gravantur. Fit etiam, & non raro, ut abstinentiae quoque termini facile contemnantur, ac silentium in Refectorio, & aliae Religionum a Majoribus inductae consuetudines relaxentur: & denique ex privatis & separatis Religiosorum refectioibus multa & magna ac periculosa vitia oriantur, ut recte annotavit Catharianus de reformatione claustr. articulo 18. his verbis: Inurgitatio sive loquacitas, dissolutio, saturitas, delictatio sensualis, consolatio carnalis, ex quibus sequitur concupiscentia, & inflammatio corporis, fastidium divinorum, somnolentia, scurrilitas, levitas, perditio temporis, infructuosa atque inderosa & negligens divini operis permissio.

Ob dicta incommoda (et si quae sunt alia, & erunt non pauca) iam sacra concilia, quam Religionum Patres has peculiarias mentas, & privilegatas ac singulares portiones in suis monasterijs detestantur, & communem refectioem distictae praecipiant. In primis, vetus quoddam Concilium Coloniense, titulo de monachis, & eorum conversione & vita, sic ait: Statuimus, quod omnes monachi in communi refectorio comedant, nisi infirmitas vel alia legitima causa excuset. Idem habetur in Concilio Moguntino, anno Domini 815. celebrato, Cap. 9. cujus titulus est: De regulari observantia Canonico-
rum. Simul (inquit) manducant & dormiant: ubi his id faciendi facultas suppetat. Et Concilium Oxoniense numero 48. circa Canonico-
rum Regulatum Refectorium commune sic statuit: Et in uno Refectorio simul edent, nec per se cuilibet, sed communiter omnibus visualia preparantur, & numero 42. p. dixit: Omnem singularitatem interdictimus in refectorio, ut cibus aliter uni, quam alteri preparetur: sed qui praestitit videat, ut si licet interdum alia preparentur, de quibus aliorum debilitas vel infirmitas valeat relevari. Hoc etiam admonet Concilium Cameracense, titulo

comment.
pag. 451.
& seqq. &
Emma-
nel dis-
curs. 85.

...a Jesu
... Spirit.
... II
... III
... 2-6

Titulo de monasteriis Cap. 3. & 4. his verbis: Quia mensa communio charitatis unionem designat, & à patribus antiquis statutum observatumque fuit in benedicti cenobii, ut omnes eodem loco cibum simul caperent, statuit sancta Synodus, ut superiores severè prohibeant privatis mensas, coganturque omnes, qui legitime non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, communis Refectionis gratia. Et denique Synodus Provincialis Hydruntina, titulo de monasteriis, capitulo 4. id quoque decernit: Privata, inquit, mensa prohibeantur, cogantque superiores omnes, qui legitime non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, in eodem loco, eademque mensa cibum capere: cum mensa communio charitatis unionem designet.

Præterea S. Joannes Chrysostomus, homilia 58. ad populum, sui temporis monachos his & aliis verbis commendat: *Una (inquit) mensa & ministerium suscipientibus, & exhibentibus, eadem secula, eadem indumenta, habitacula eadem, eadem vita. &c.* Hanc verò communem mensam in suis monasteriis servandam supponit Divus Augustinus, cum in sua Regula, cap. 8. ait: *Dum accedis ad mensam, &c.* Idem evidenter colligitur ex Cassiano libro 4. Cap. 18. superius relato. Basilus quoque in regulis brevioribus, interrogazione 136. maximo rigore præcipit communem refectionem. Inquit enim prædicta interrogazione hoc modo: *Num necesse est omnes hora prandij congregari? eum, qui reliquerit, ac post prandium venerit, quomodo tractabimus?* Respondet idem Basilus: *Si, cum venire potuisset, non festinavit, veluti qui negligentia crimen incurrit, impransus maneat usque ad horam constitutam sequentis diei.* Hæc Basilus. Qui etiam interrogazione 131. valde eos reprehendit, qui cibos Communitatis, quibus ceteri monachi refici solent, stomachantur, ac fastidiunt, & alios delicatiores quærunt.

Advertendum, quanto per Relegationem, legulatoris inculcent ac cellum omnium ad communem mensam, & qualiter sint puniendi in hoc negligentes.

Accedat denique Archipater Monachorum Benedictus, qui cap. 43. sua Regula ita circa commune refectorium scriptum reliquit: *Ad horam vero refectionis, qui ante versum non occurrerit, ut simul omnes dicant versum, & orent, & sub uno omnes accedant ad mensam: qui per negligentiam suam aut vitium non occurrerit usque ad secundam vicem, pro hoc corripatur: si devoto non emendaverit, non admittatur ad mensam communis participationem: sed sequestratus à consortio ceterorum, reficiatur solus sublata ei portione vini, usque ad emendationem.* Idem etiam supplicium contra dilcedentes à communi mensa ante gratiarum actionem eodem capite decernit.

In hac tamen communis refectionis regula nolumus legitime impeditos, aut infirmitate oppressos comprehendere: nam & illi occupatione legitima à communi refectionis hora excusantur; his verò propter aegritudinem, neque ad communem mensam accedere, neque eisdem cum alijs uti cibis permissum est. De his nec Concilia, nec Patres loquuntur: imò expresse eos à prædicta generali Regula excipiunt. Unde Basilus dicta interrogazione 139. *Eos (ait) qui, ob aegritudinem aliquam, vel aliam necessitatem, alijs cibis utuntur, & scriptura sacra, in qua legitur Act. 4. distribuatur unicuique prout opus habebat, salvat.* Videndi etiam etiam idem Basilus dicta interrogazione 131, Benedictus Cap. 34 & 37. sua Regula, Augustinus Cap. 8. sua Regula. Qui omnes nuper adducto scripturæ testimonio, ita volunt in suis monasteriis omnia esse communia, ut tamen unicuique juxta propriam necessitatem & indigentiam, distributio fiat; quod & in nostra Regula, eadem cautione, infra Cap. de non habendo proprium, commendatur.

Unde eos tantum communis mensæ obser-

vatores esse Patres voluerunt, quinec obedientia tunc sint occupati, nec morbo aliquo gravati. Contra hos enim, qui optima corporis valetudine præstant, si alia, præter communia condimenta, requirant; aut communia, quia vilia vel foetida palato insipida, rejiciant; aut ob aliam rationem de appositis cibis murmurent aut contumeliantur, vanda-

acriter sancto Religionis zelo & fervore præfati Patres insurgunt. Divus Basilus, ut supra interrogazione 132: *Qui dicit (ait) nocet mihi hoc, & contristatur, si aliud datum non fuerit, quid est? Responso apparet, quod non novit dilectionem ejus, cui omnium, & ipsius cura commissa est. In summa autem, neque de nocente, neque de adjuvante cibo aliquis sibi ipsi probationem permittere debet, sed præalato ad probandum quod unicuique utile est, qui principaliter utilitatem animæ requirit: atque ita secundaria ratione, ea, quæ ad corporis usum necessarium pertinent, dispensat.* Eximie dicitur interrogazione 133. addit: *Si verò murmuraverit propter cibum? Respondeo: Judicium eorum, qui in desiderio murmuraverunt, habet. Dicit enim Apostolus: Nolite murmurare, quemadmodum quidam illorum murmuraverunt, & interempti sunt ab exterminatore. Quibus accedit Bernardus, qui Serm. 30. in Cantica prope finem, molles ac delicatos monachos his verbis capit: *Qui voluerit (inquit) animam suam salvam facere, perdet eam. Quid hic vos dicit, observatores ciborum, morum neglectiores? Hippocrates & sequentes ejus docent, animas suas salvas facere in hoc mundo: Christus & ejus discipuli, perdere. Quemnam vos è duobus sequi magistrum eligitis? At manifestum se facit, qui sic disputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud peccatori, vel stomacho nocet. Professio quod unusquisque à suo Magistro didicit, hoc in mundum profert: Caro & sanguis revelavit tibi hanc sapientiam, non spiritus Patris.**

Et infra: Epicurus atque Hippocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem præferunt: meum magister (nempe Christus) utriusque res contemprum prædicat. Et paucis interjectis, addit: *Quid verò prodest temperare à voluptatibus, & investigandis divitiarum complexione, ciborumque varietatibus exquirendis, quorundam expendere curam? Legumina (inquit) ventosa sunt: Causæ stomachum gravat: lac capiti nocet: potum aqua non sustinet peccus: caules nutrium melancholiam: choleram porri accendunt: pisces de Regno, aut de luto aqua meæ penitus complexionem non congruunt. Quale est hoc, ut in totis fluvij, agris, hortis, cellatiive repetiri vix possit, quod comedas? Puta te, queso, monachum esse, non medicum: nec de complexione judicandum, sed de professione: parce obsecro primum quieti tua: parce deinde labori ministrantium: parce gravamini domus; scandalizatum enim in tua singularitate frater, judicans te superstitiosum, tanquam superflua quærentem; aut certe me durum causans, qui non perquiram victui tuo necessaria. Frustra sibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli, hortantis discipulum non bibere aquam, sed modo dico uti vino, propter stomachum, & frequentes suas infirmitates. Qui attendere debet primum quidem, Apostolum minime sibi ipsi rem istiusmodi suadere: sed nec discipulum æque exposcere sibi. Deinde non Moraxo hoc intimat, sed Episcopo, cujus vita tenera adhuc & pernascenti Ecclesie pernecessaria erat. Da mihi alterum Timotheum, & ego cibabo eum (si vis) etiam auro, & potabo balsamo. Ceterum tu tibi ipsi dispelas, miserus tui: suspecta est mihi frater, tui ipsius in re dispensatio, & vereor tibi illud, sub regimine*

&c

& nomine discretionis, à carnis prudentia. Quibus Bernardus optime, ut solet, monachorum delicatiorum mores depinxit. Sed quod in majorem admirationem trahit, illud est, quòd Patres tantam voluerint hujus communis mensæ in suis monasterijs haberi rationem, ut non obscure indicaverint, ad infimos & valedudinarios fratres suo modo extendendam fore, sicut in eo sensu, ut ipsi nihil de cibis sibi necessarijs solliciti sint, neque extraordinaria condimenta plus, quam status paupertatis exigit, anxie sibi procurant. Quod clarè colligitur ex Divo Bernardo, ex ultimis verbis nuper adductis; claris tamen monet id epistola 327. ad Fratres de Sancto Anastasio. Quod ex Basilio & alijs infra à nobis adducendis in Capitulo 12. manifestus fiet.

Et denique his omnibus de communi mensa allatis tandem accedat, prædicta omnia de communi mensa districtè in nostris Constitutionibus præcipi, & districtius forsitan à Prælati & subditijs cum DEL adjurorio observari. Quòd omnes ad Refectorium simul accedant, libro 1. cap. 5. Constitutionum cavetur. Alteram verò, quòd aliquid singulare nemini (etiam Generali) apponatur, eodem Cap. numero 1. & 3. summo rigore decernitur. E denique, quòd extra Refectorium nihil cibi vel potus assumatur, eodem quoque cap. admonemur.

Præterquam ulterius progrediamur, juvat seraphicæ M. TERESIÆ cæthica documenta, quæ suis tradidit alomais, hic subjongete, per que supraddicta confirmari videntur. Non nisi, inquit, horis solitis & statutis edere cibum, ac tunc quoque Domino singulariter gratias agere. Nunquam de cibo, sive bene, sive male coctus sit, conquereris, JESU Christi sel & acetum recogitando. In mensa neminem alloquaris, neque oculos ad aliquem alium aspiciendam attallas: sed considerabis mensam castam, ejusque cibum, qui est DEUS Opt. Max. nec non invidiosos, qui sunt Angeli, ad illam mensam oculos sustollis, ad illi aspiciendum & accumbendum anhelans.

Aliquam lectionem sacra scriptura audiendo. Antiquissimus est Religioni mos, reficientibus se Fratribus sacras aliquas, aut devotas lectiones in Refectorijs recitari, quem morem non de Ægyptiorum typo, sed ex Cappadocum Monachorum instituto dimanasse, docet Cassianus lib. 4. institutionum cap. 17. Hanc verò lectionem, cum ob spiritualem animæ refectioem, tum (idque præcipue) ob compescendam superfluitatem, otiosamque inter edendum confabulationem, à Patribus fuisse statutam, ibid. Cassianus tradit. Quod autem ob duos prædictos fines sit lectionis inter edendum introductus usus, ex Concilij, & Patribus comprobabitur. Primò synodus Hydruntina titulo de monasterijs capitulo 4. Servato (inquit) silentio, in communi mensa sacra lectio adhibeatur, us una cum corpore sumat quoque mensa cibum. Et infra: nulli sermones irrilevi si immisceantur, & B. Benedictus in Regulæ 38. Mensis (ait) Fratrum edoniam lectio dresse non debet. Summum silentium fiat ad mensam, ut nullus nisi ratio vel vox, nisi solus legentis, ibi audiat. Hieronymus, de vitæ dignitate ser. vanda, Unaquaque (ait) Monachorum decuria cum suo parente pergit ad mensam: nullus ibi in cibo strepitus est, nemo comedens loquitur. Et D. Augustinus in sua Regulæ cap. 8. Cum accedatis ad mensam, donec inde surgatis, quòd vobis seundem consuetudinem legitur, sine tumultu, & conturbationibus audite: ne sola vobis fauces cibum sumant, sed & aures esuriant verbum DEL.

Cassianus, ubi supra, Apud Ægyptios (ait)

tantum silentium exhibetur, ut cum in unum tanta numerositas Fratrum refectioem obtentu confederit, nullus nec mutire quidem audeat præter eum, qui suæ Decaniæ præest. Tantaque silentij hujus disciplina servatur, ut, cucullis ultra oculos palpebras demissis, nihil amplius intueantur, quam mensam & appositos cibos, ut quemadmodum, vel quantum se reficiat alius, nullus in vicem noceat. Ob quæ Innocentius III. Cap. Cum ad monasterium, de statuta Monachorum præcipit, in Refectorio semper silentium observari. Silentij etiam apud E. hinc tanta observantia fuit, ut Persarum, ac Medorum, atque Chaldeorum Regna (ut Origenes refert libro 3. in Job, Tomo 2.) & gentes omnes, pariter pusilli & magni, cum manducaverint, non loquantur, cum biberint, non sermone cinentur, maximam notam irrationabilitatis hanc esse æstimantes, si manducans quis loquatur, vel bibens concionetur. Idcirco in ecclesijs ac potibus os non aperitur ad loquendam, neque qui ministrat, neque quibus ministratur: sed nuribus omnibus ministrantibus præcipiunt, hanc consuetudinem pro mandato à prioribus accipientes, & velut legem hanc cum sollicitudine observantes: & qui hanc violaverit, tanquam maxima transgrediens jura torquetur.

Hujus præterea in mensa lectionis D. Basilius in Regula brevioribus meminit, dum interrogatione 180. querit. Quæ animi attentione, & affectione ea debemus audire, quæ ad mensam accubantibus nobis legitur? respondet, Majori multò cum delectatione, quam cum quantæ, aut edimus, aut bibimus. Idque, ut appareat, mentem nequaquam distrahi ad corporis voluptatem, sed majorem se in modum in verbis Domini oblectare. Quod ille faciebat, qui dixit, Dulciora super mil & farum. Quibus omnibus Conc. Tolet. tertium, ut refertur d. 44. Cap. pro reverentia, merito adjungi potest: ubi de sacerdotali convivio agens, sic ait: In convivio sacerdotali, divinarum scripturarum lectio seroper habeatur: primò, ut non solum homo exterior, sed etiam interior, DEL verbo pascatur. Secundò, ut anima divina lectioni intenta à delectatione ciborum utcumque trahatur. Tertio, ut nociva verba & contentiosa, quæ in convivij oriri solent, evitentur. Quibus Concilium breviter explicuit rationes, ob quas à Patribus inter edendum lectio sacra est introducta.

Sed antequam ab hac communi mensa discedamus, non erit abs re, nostri Ordinis laudabilem, ne dicam, necessariam consuetudinem, referre ac commendare simul. Præcipitur enim 1. p. Constit. cap. 5. in si, ut post prandium, cenamve, aut collationem, omnes Fratres in aliquem communem locum convenientes, ibi per unam horam de rebus spiritualibus, sive honestis confabulentur. Hæc autem confabulatio, sive animi quies, aut recreatio, ut facilius diuturni Ordinis labores sufferantur, ab initio reformationis statuta est. Nam sicut homo corporali quere ad corporis sustentationem indiget (continè enim laborare nemo potest: Ita etiam (ut eleganter monet D. Thom. 2. 2. q. 168. ar. 2.) ex parte animæ, cujus operationes etiam laboriosæ sunt (præcipue si contemplationi vacet) aliqua quere uti necesse. Adducitque D. Tho. in hujus confirmationem illud, quod in Colationibus Patrum legitur de B. Joanne Evangelista, qui, cum quidam scandalizarentur, videntes, cum cum discipulis ledere, mandasse ferri uni eorum, qui arcum ferebat, ut sagittam mitteret: quod cum pluries fecisset, quæ vivit, ut idem hoc continè face-

Vid. nosse
Emmanuelem
discurs.
88. &
Francisc.
comment.
pag. 155
& seqq.

Com. Telet.
cap. pro
reverentia
d. 44

edientia
gravari.
Dedit
mensa, in
suo per
tionem
stetur,
vau
præfati
terroga
vrij
do app
on, & ip
e de ne
probatu
am quod
in anima
id corpus
in me
murari.
qui in
Aposto
lam illi
xerim
m. 30. in
nocho
m suam
el ser
se
in hoc
emnam
estum se
illud pe
is que à
aro &
itu Pa
is alter
in me
mprim
d verò
ligan
imque
ndere
Cæcus
aqua
ncho
gno,
i non
agit,
ome
medi
ed de
tuz:
rava
ulari
quam
cau
Fru
Pauli,
mo
entes
nim
thul
cere
el E
enti
Ti
oro,
dis
sus
ine
&

LESU
Spiri.
II
VIII
2-6

te posset. Respondit, quod si hoc continuè faceret, arcus frangeretur. Cui B. Joannes sobintuli: similiter anima hominis frangitur, si nunquam à sua intentione relaxetur. Hæc autem animi relaxatio dicitur *jucunditas*, sive *Eutrapelia*, quæ est virtus consistens in dictis vel factis ludicris, in quibus tantum queritur delectatio animalis, eo tamen fine & intentione, ut postmodum strenuè & viriliter ad spiritualia rediri possit.

Hunc etiam esse antiquorum monachorum morem, faciliè in primis ex D. Hieron. ad Eustochium colliges: ubi de monachis sui temporis, postquam de eorum prandendi modo scripsit, sic ait: Hinc confurgunt, (nempe à mensa) patiter, & hymno dicto, ad præsepia redeunt: ibi usque ad vesperam cum suis unusquisque loquitur, & dicunt: Vidistis illum & illum, quanta in ipso sit gratia? quantum silentium? quam moderatus incessus? Si infimum viderint, consolantur: si in DEI amore ferventem, cohortantur ad studium, &c.

Præterea Cassianus *Collat. 24. Cap. 20.* loquens de remissione in abstinentia, & jejuniis, quam Eremitæ in hospitium adventu charitatis causa servare consueverant, sic inquit: *Licet mollis sit vobis, ac fugienda hæc remissio videatur: tamen quàm sit utilis ac salubris, tam corpori, quàm spiritui vestro, patienter attendite. Sape accidit, (non dicam Novitiis, & infirmis, sed etiam expertissimis, atque perfectis,) ut nisi mentis eorum directio atque censura quibusdam mollitia fuerit vicissitudinum laxamentis: aut in tempore spiritus, aut certè in perniciosam corporis valetudinem collabatur.*

Et infra, hujus interdum necessariæ remissionis causam reddit: *Primum (ait,) quia provocat nos avidius semper solitudinis desiderare secreta: nam quodammodo cursum nostrum, dum interpolare creditur, insatigabilem jugemque conservat. Qui, si nullo interdum obice tardaretur, usque ad finem contendere indefessa pernicitate non posset.* Hæc Cassianus.

Cujus sententiæ fundamentum maximè pensandum est: ex eo enim clarè colligitur, nostras interdum remissiones, si debite assumantur, ad spiritus profectum maximè conducere. Nam, ut optime Seneca *lib. 1. de tranquillitate prope finem*; Nec in eadem intentione æqualiter reinenda mens est. Et infra: Danda est remissio animis: meliores acrioresque requiem surgent. Ut fertilibus agris non est semper imperandum: citò enim exhaustet illos nunquam intermissa fecunditas: ita animorum impetus assiduus labor frangit: vires recipient paululum resoluti, & remissi. Nascitur ex assiduitate laborum animorum hebetatio quædam & languor. Legum conditores festos instituerunt dies, ut ad hilaritatem homines publicè cogentur: tanquam necessarium laboribus interponentes temperamentum. Et infra: Indulgendum est animo, dandumque subinde orium, quod alimentum ac virtutum loco sit. Hactenus Seneca.

Hæc tamen ideo adducta sunt, quia aliqui, fortè sancto & laudabili Religionis zelo, hanc animi post communem mensam relaxationem, quam

nos Recreationem vocamus, è medio tollere, tanquam omnino spiritum extinguentem, non parum conati sunt. Quorum in hac re judicium non alienum à veritate videretur, si in his recreationibus notabilis aliquis excessus, ut puta, si verba nociva, si iræ, nugæ, contentiones, vel saltem verba omnino otiosa interverirent: aut si aliæ animi gravitas vel religiosa modestia totaliter resolverentur: vel saltem, si secundum decentiam nostræ professionis & status, aliæ circumstantiæ vel temporis vel loci non adessen. Ob quæ S. Tho. ubi supra, virtutem *jucunditatis* sive *Eutrapelias*, in vitium verti meritò affirmat. In hoc enim casu similis animi remissio non parum esset Religionis nociva. Nam, ut refert Thalesius in *lib. institut.* inter alia, de quibus Christus Dominus apud quendam virum perfectum, de suis amicis querebatur, illud etiam erat, quod simul congregati de rebus vanis vanissimè loquerentur, nec de suo nomine ullam mentionem facerent. Quare Christus Dominus (teste Ludov. Blot. in *spirituali morali*, Cap. 8.) præscribens B. Birgitæ ac familiæ ejus quasi regulam quandam vivendi modum, concedit, ut post horas silentio, orationi, & alijs spiritualibus exercitiis deputatas, liberè inter se colloquantur, de honestis tamen, minimeque DEO contrariis rebus. Imò eidem Birgitæ beatissima virgo MARIA in spiritu dixit, Amicos DEI posse quandoque, seu certo diei tempore consolationem externam recipere, verba tamen edificatoria profertendo, & honestè moderateque se recreando, ad honorem, & laudem DEI. Si enim pugnis semper tenetur clausus, contrahuntur nervi, & manus debilitantur. Idcirco moderata læticia propter carnis infirmitatem placeat DEO.

Ubi commodè poterit observari. Hæc verba non adlectionem Scripturæ referenda sunt: sed potius ad id, quod jam dictum est, nempe, quod in communi Refectorio omnes conveniant: (*ubi commodè id poterit observari.*) Quod ideo additum est, quia, cum cellulæ aliquæ à communi Refectorio distarent, fortè ob temporis importunitatem & injuriam, aut ob alias justas causas, non ita facilis Fratibus hora solita ad Refectionem accessus coningeret: & ideo ponitur, (*ubi commodè poterit observari.*) Similia verba invenies, quocirca Regula præcipit, ut omnes simul conveniant.

Nec liceat alicui Fratrum, nisi de licentia Prioris &c. Hoc intelligendum non est de loco Refectorij, sed potius de cellula unicuique designata: ut in principio hujus capituli adnotavimus. Nam cum ex *Cap. præcedenti* constet, Priorem unicuique propriam cellulam assignare debere: hoc caput, quod præcedenti annexitur, de hac loci seu cellulæ mutatione apertissimè loquitur procul dubio.